

תגלית נדירה במיוחד: שלשה פרטים של שקד ערבי התגלו באזור בנימין

Posted on 31 במרץ 2024 by שוש להב

מהחברה להגנת הטבע נמסר, שהשקד הערבי התגלה לראשונה בארץ ב-1977, והוא משתייך לקבוצה של שקדים דמויי רותם, הגדלה באזורי הספר ההררי של המזרח התיכון

Categories: מה חדש?, ראשי

Tag: שקד ערבי, בנימין

ערן ספיר, נער מהיישוב מעלה מכמש שבאזור גבעות בנימין, טייל באחד הוואדיות של נחל מכמש, שנקרא "ואדי חביבי", הידוע בצמחיה הנדירה בו. ספיר, חובב טבע מושבע, שצפוי להצטרף לבית ספר שדה עפרה של החברה להגנת הטבע כמדריך בשנת שירות, חיפש צמחיית מצוקים, אך לא תיאר לעצמו שימצא שלושה פרטים של שקד ערבי (*Amygdalus Arabica*), שיח דמוי רותם הנחשב לנדיר ביותר, שעד כה ידוע על פרט אחד בלבד שלו, ששרד בטבע.

"הגעתי לשם לפני שבת עם אבא שלי וראיתי שיח רותמי מרחוק, שנראה לי שונה מאוד, אך בשל חוסר הזמן החלטנו לחזור בראשון, על הבוקר, כדי שאספיק להגיע ללימודים. חזרנו, ואחרי חיפוש של 20 דקות מצאתי אותו לפני פריחה. במשך כמה זמן חזרתי לנחל עם אבי ואחי, ומצאנו פרט נוסף בפריחה. בסיוור נוסף באזור, מצאנו עוד פרט שפורח

כשיו. זו תגלית יוצאת דופן, נדירה מאוד ומיוחדת במינה", הוא מספר בהתרגשות. בחברה להגנת הטבע מציינים כי הסוג שקד (Amygdalus), מונה כ-36 מינים של שיחים או עצים קטנים, שתפוצתם ממרכז אסיה ועד אירופה.

השקדים שייכים למשפחת הורדניים, שבה נמנים עצי מאכל רבים נוספים כמו האגס, התפוח, תותי שדה, ועוד. לכל מיני הבר של השקדים זרע לבן וגדול, המכיל כמות רבה של חומר רעיל ומריר שנקרא אמיגדלין, שנוצר בזרעי השקד כדי למנוע מהזרע הגדול והעשיר להיאכל ע"י בעלי חיים. **אוהד בנימיני**, מהחברה להגנת הטבע, מוסיף ששקד ערבי התגלה לראשונה בארץ ב-1977 ע"י **מימי רון**. לדבריו, השקד הערבי משתייך לקבוצה של שקדים דמויי רותם, הגדלה באזורי הספר ההררי של המזרח התיכון. הם מאופיינים בענפים דקים וירוקים ומחוסרי עלים במרבית השנה, אך בפריחה השיחים הללו מתכסים בפרחי שקד קטנים וכפתוריים.

אוהד בנימיני: "השקד הערבי הוא עץ של הרי טורקיה ואיראן, וישנם גם פרטים ספורים בירדן, גם שם נדיר ביותר ונמצא על סף הכחדה. בעבר עלו מספר דיווחים אודות שקדים ערביים בנחלי מזרח בנימין, אך בשנים האחרונות ידועים שני פרטים בלבד, הגדלים במרחק לא רב זה מזה בנחל מכמש הנשפך לנחל פרת. לפני כשנתיים, כנראה כתוצאה מרעיית יתר באיזור, מת אחד הפרטים ונותר עם פרט יחיד ובודד, המשתלשל ממצוקי נחל מכמש. התגלית של ערן חשובה ומעניינת מאוד, ואני מקווה שיימצאו הכלים לשמור על האוכלוסייה המצומצמת של השקד הערבי בישראל, לטובת הדורות הבאים".

שקד ערבי במכמש. צילום עמית מנדלסון
ומהי המשמעות של התגלית, מבחינה אקולוגית? לפי **יאיר אליאב**, מנהל בית ספר שדה עפרה של החברה להגנת הטבע, הגילוי המסעיר מצריך מעקב וניטור אחר הפרטים, חיפוש פרטים נוספים באזור הקרוב ובכלל, ושמירה על השיחים הנדירים.

יאיר אליאב: "נחל מכמש, אחד היובלים המרשימים של נחל פרת, הוא ביתם של צמחים נדירים, בעלי כנף בסכנת הכחדה כמו עיט זהוב ועיט ניצי, ציפורי שיר כדוגמת פפיון הרים, עפרוני מדבר, שחור זנב, סלעית חורף וצוקית בודדת, וחיות בר מיוחדות כמו צבאים ארץ ישראלים, צבועים ועוד. אולם, מעליו, ממוקם מתקן טיהור שפכים שמזרים מי קולחין אל הנחל, המסכנים את המערכת האקולוגית הייחודית שלו ושל נחל פרת. אנחנו מאושרים על המציאה המרגשת וכבר מצפים לבאה ומקווים, שיימצא פיתרון להזרמות המזהמות שמסכנות את החיים שם".

מוזמנים גם לבקר בקבוצת הפייסבוק שלנו 'טיול משפחתי בארץ ובעולם